

en hygiejnisk Betydning af stor Rækkevidde, som et Samfund meget nødig maa overse, hvis det vil bevare sin Sundhed, en hygiejnisk Betydning baade legemligt og sjæleligt set. Det er derfor et Spørgsmaal, som maa løses før eller senere, og som Rigsdagen ikke bør lægge sig paa tværs af af partipolitiske Grunde. Og for sin egen Skyld bør Rigsdagen ikke stille sig vrangvilligt i et Forhold som dette, for saa stærkt staaer det parlamentariske Styre ikke i den almindelige Bevidsthed, at det taaler alt for mange svære Stød. Navnlig taaler det ikke, at den Opfattelse breder sig, som jeg i alt Fald ved findes mange Steder, at saa stærk er den politiske Tovtrækning mellem Partierne paa Rigsdagen, at det er uhyre vanskeligt overhovedet at faa noget gennemført, og at det, der gennemføres, naar der endelig sker noget, hverken er Fugl eller Fisk. Hvis den Opfattelse vinder større og større Udbredelse, turde det blive til største Skade for den høje Rigsdag selv. Jeg skal da paa mit Partis Vegne tilsige Støtte til en hurtig og velvillig Behandling af Lovforslaget i dette høje Ting.

Socialministeren (Borgbjerg): Modtagelsen af dette Lovforslag har gennemgaaende — og det glæder mig — været velvillig. Det gælder i første Linie den Modtagelse, det fik af det ærede 6te Medlem for 1ste Kreds (C. F. Sørensen) og nu ogsaa af det ærede 7de Medlem for 5te Kreds (Aubeck). Men ogsaa Udtalelserne af det ærede 15de tingvalgte Medlem (Godskesen) aabnede jo Udsigt til Forstaaelse og Gennemførelse. Det glæder mig. Kun undrede det mig noget, at det ærede Medlems Meningsfæller i det andet høje Ting, naar dette er Stemmningen i hans Parti, ved den endelige Afstemning undlod at stemme. Det vilde vistnok have passet bedre med almindelig parlamentarisk Skik, om et Parti, der ser saaledes paa Sagens Princip og Hovedbestemmelser, som det ærede 15de tingvalgte Medlem gjorde, stemte for Lovforslagets Oversendelse fra det ene Ting til det andet, selv om det tog sine Forbehold, selv om der med Hensyn til Hovedstaden endnu stod nogle Enkeltheder tilbage i Opnaaelse af fuld Overenskomst, og selv om der var nogen Meningsforskel for Provinsernes Vedkommende. Efter det ærede 15de tingvalgte Medlems Tale er det konservative Folkepartis Holdning i Folketinget noget besynderlig og vil vanskeligt kunne forklares paa anden Maade, end at der er delte Meninger i Partiet; og at den Holdning:

at undlade at stemme er Udtryk for et Kompromis med dem, der ser paa Forslaget som Ordføreren for Partiet i det andet Ting, Læge Lou, og som det ærede 15de tingvalgte Medlem. Det faar nu være, som det være vil. Jeg haaber i alt Fald, at de to Ordførere maa staa som Udtryk for Flertallet indenfor deres Parti, saa har vi dog Haab om Gennemførelse af Lovforslaget.

Det ærede 15de tingvalgte Medlem kom til at begynde med ganske kort ind paa nogle almindelige teoretiske eller principielle Bemærkninger om Grundlaget for det nuværende Samfund: det var Ejendomsretten og Kontraktens Frihed. Jeg skal ikke indlade mig i en Debat derom, men kun, ogsaa ganske kort, sige, at jeg skulde ikke have det mindste imod dette Samfundsgrundlag, hvis Ejendomsretten var almindelig, og hvis Kontraktens Frihed var gældende under lige Vilkaar. Men jeg bestrider ganske vist, at det nuværende Samfund opfylder de nævnte to Krav til disse i og for sig gode Principper. Og her er jeg ved, hvad jeg vilde sige til det ærede Medlem, der under denne Forhandling har vist sig som Modstander af Lovforslaget, det ærede 8de Medlem for 5te Kreds (Johannes Jensen), thi det ærede Medlem gjorde sig efter min Mening stadig skyldig i en Forveksling af formelt og reelt. Det ærede Medlem hævdede Friheden, den personlige Frihed, det private Initiativ, idet det ærede Medlem talte — hvad jo ogsaa den ærede sidste Taler allerede har været inde paa — om Stavnbaandsbestemmelsen. Men er Stillingen, den sande Stilling, dog ikke den, at det er Bolignøden, som paalægger Landets Borgere et Stavnbaand, derimod ikke en Bestemmelse, der gaar ud paa at mildne denne Bolignød og at afhjælpe dens værste Ulykker? Realiteten, som skaber dette Stavnbaand, det er selve Bolignøden, det er den Kendsgerning, at der f. Eks. i Storkøbenhavn og andre Steder ikke er ledige Lejligheder, hvorved Folk hindres i at rejse derhen og maa blive, hvor de er. Det er den Realitet, som paalægger Befolkningen et Stavnbaand, og det er jo overhovedet Tilfældet med det nuværende Samfund, at det rummer en Række Realiteter, som paalægger mange, ja, de fleste, det store Flertal af Samfundets Medlemmer en Række i høj Grad ubehagelige Indskrænkninger i deres personlige Frihed og i det private Initiativ. Det ærede Medlem selv er for Resten et Vidnesbyrd om, at man kan være underkastet en Stavnbaandsbestemmelse og dog befinde sig forholdsvis vel; som Landstingsmand er det ærede Medlem underkastet en Stavnbaandsbestemmelse, som jeg for